

Covid-19 Pandemisinin Sağlık İşletmelerine Finansal Etkisi: MLP Sağlık Grubu Örneği

Aydın ŞENOL¹, Mehmet Halit METİN^{2*}

Geliş Tarihi/Received Date: 18.09.2022

Kabul Tarihi/Accepted Date: 18.10.2022

Araştırma Makalesi/Research Article

ÖZET

Bu çalışmada, Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin 2019-2021 yılları arasında finansal tablolarında yer alan kalemlerin değişimi karşılaştırmalı finansal analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma ile işletmenin gelir tablosu ve bilanço dikkate alınarak enflasyon katsayısı hesaplanmış ve analizler yapılmıştır. MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin Covid-19 Pandemi sürecinin etkileri ve mali tablolar aracılığı ile finansal etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Enflasyonist etkinin olmadığı ya da az olduğu dönemlerde enflasyon göz ardı edilebilir. Fakat enflasyonist etkinin yüksek olduğu zamanlarda karşılaştırmalı finansal tabloları enflasyon kat sayısına göre düzenlemek gerekmektedir. Bu nedenle önceki dönem verilerini, cari dönemdeki TEFE/TÜFE'nin artış oranına göre düzeltilmiştir. Yöntem olarak, mali analiz türlerinden yatay analiz yöntemi kullanılmıştır. Analizler sonucu işletmenin, enflasyon ve pandemi sürecinden olumsuz etkilendiği, genel mali durumunun pandemi öncesine göre negatif bir eğilim gösterdiği saptanmıştır. Bunun yanı sıra işletmenin özkaynaklarının pandemi sürecinde artış gösterdiği ve işletme bünyesinde atıl kaynağın olduğu görülmektedir. İşletmenin duran varlıklarını uzun vadeli yabancı kaynaklar (UVYK) ile karşılamadığı, özsermaye ve kısa vadeli yabancı kaynaklarda yararlandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mali Analiz, Yatay Analiz, MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş., Covid-19

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Akyazı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Orcid No: 0000-0001-5136-9463

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Orcid No: 0000-0003-1922-842X

* Sorumlu yazar/Corresponding author

E-mail/e-ileti: y215021019@subu.edu.tr

Financial Impact of Covid-19 Pandemic on Healthcare Businesses: The Case of MLP Healthcare Group

ABSTRACT

In this study, the change of the items in the financial statements of MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş., which is traded in Borsa Istanbul (BIST) between the years 2019-2021, was evaluated using the comparative financial analysis method. In this study, the inflation coefficient was calculated and analyzed by considering the income statement and balance sheet of the enterprise. It is aimed to investigate the effects of the Covid-19 Pandemic process of MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş. and its financial effects through financial statements. Inflation can be ignored in periods when there is no or little inflationary effect. However, when the inflationary effect is high, it is necessary to arrange the comparative financial statements according to the inflation coefficient. Therefore, the previous period data has been adjusted according to the increase rate of WPI/CPI in the current period. As a method, horizontal analysis method, one of the financial analysis types, was used. As a result of the analysis, it was determined that the business was adversely affected by the inflation and pandemic process, and the general financial situation showed a negative trend compared to the pre-pandemic period. In addition, it is seen that the equity of the processing has increased during the pandemic process and there is an idle resource within the enterprise. It is seen that the firm does not cover its fixed assets with long-term liabilities (LVR), and it benefits from equity and short-term liabilities.

Keywords: Financial Analysis, Horizontal Analysis, MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş., Covid-19

1. GİRİŞ

Covid-19 olarak bilinen yedinci insan koronavirüsü şiddetli akut solunum sendromu (SARSCoV-2), Ocak 2020'de Çin'in Hubei eyaletine bağlı Vuhan kentinde son zamanlarda görülen pnömoni salgını sırasında keşfedilmiştir (Ciotti vd., 2020). 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilan edilen koronavirüs hastalığı (Covid-19) 203'ten fazla ülkede 720.000'den fazla vakanın görülmesine yol açmıştır (Ohannessian vd., 2020). Covid-19 salgını, hızlı yayılması ve yüksek ölümlere neden olması dünya çapında bir acil durum oluşturmuştur. Şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2 (SARS-CoV-2) ile enfekte olan kişi sayısı, dünya çapında hızlı bir artış göstermiştir. Covid-19 tanısı konulan hastalarda pnömoni, şiddetli akut

solunum sıkıntısı sendromu semptomları ve çoklu organ yetmezliği meydana gelmiştir (Yang vd., 2020). Pandemi bütün dünyayı etkisi altına alarak ekonomilerin küçülmesine, üretim ve tüketimin azalmasına, dünya çapında işsizliğin artmasına sebebiyet vermiştir (Şenol, 2020). Bu tablo karşısında bütün ülkeler sağlık politikalarını sorgulamak ve yeniden tasarlamak zorunda kalmışlardır. Çalışan sayısı, hastanelerin fiziki yapısı, yoğun bakım ünite sayısı, solunum cihazı sayısı, tıbbi sarf malzeme miktarı gibi mevcut alanlarda hastaneler yeniden düzenlenme yoluna gitmişlerdir (Sarıyıldız vd., 2021). Covid-19'un yayılmasını önlemek, etkisini azaltmak için yönetim, finansman, sağlık işgücü, tıbbi ürünler, halk sağlığı işlevleri, sağlık hizmeti sunumu ve toplum katılımını ele alan alanlar hakkında raporlar ilan edilmiştir. İlan edilen raporların ardından küresel sağlık sistemlerinin dayanıklılığını güçlendirmeye yönelik önlemler alınmaya başlanmıştır (Haldane vd., 2021).

İnsan yaşamı süresince, insanlık çok sayıda salgın hastalığıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu salgınlar toplu ölümlere neden olurken, verimliliği ve iş gücünü düşürerek uluslararası ekonomik çöküşe de neden olmuşlardır. Covid 19'u diğer salgınlardan ayıran en önemli özelliği, küresel bir etki yaratarak tüm dünya için belirsizliğe neden olmasıdır (Ak Bingül vd., 2020). Bu belirsizlik içerisinde tedarik zinciri, finansal piyasalar, ihracat, ithalat, istihdam ve üretim gibi alanlarda büyük ekonomik sıkıntılar ve kayıplar meydana gelmiştir. Özellikle hizmet sektörü olan sağlık sektörünün tedarik zincirinde meydana gelen gecikmeler ve bozulmalar toplum sağlığını olumsuz etkileyerek geri dönüşmez sonuçlar yaratmıştır (Oral & Eroğlu Sevinç, 2020).

Teknoloji alanındaki büyüme, yaşlı nüfusun artması, hastalıkların kronik hale gelmesi ve artması, sağlık harcamalarının artması sağlık kurumlarını mali açıdan ciddi sıkıntılara sokmaktadır. Sağlık işletmeleri bu finansal sıkıntılardan kurtulmak ve sağlık hizmeti sunumunun devamlılığını sürdürmek için mali performanslarını düzenli olarak finansal yönetim uygulamalarına tabi tutmaktadırlar (Bıçakçı vd., 2018). Mali analiz, ilgili şirketin mali tablolarında bulunan kalemlerin zaman içinde nasıl değiştiğini ve hangi yönde eğilim gösterdiğini incelemektedir. Amaç ilgili şirketin nakit, kar-zarar, borç ödeme gücünü göstermek ve geleceğe yönelik tahminde bulunabilmektir. Mali analiz yöntemiyle işletmenin genel durumuna bakılır ve böylece işletmenin geleceğine dair kararlar verilebilmektedir (Özer, 2012). Hastanelerin etkili yönetimi için karlılığın sağlanması önemlidir. Bunu yapmak için hastaneler karlılığı etkileyen tüm faktörleri belirlemeli ve bir yönetim planı oluşturmalıdır. Bu nedenle hastanelerin finansal göstergeleri, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkileri ortaya koyarak işletme için bir yönetim planı oluşturabilmektedir (Lee, 2015).

Bu makalenin amacı, karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemini uygulayarak MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin 2019-2021 yılları arasında mali tablolarında yer alan kalemler arasındaki

ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu çalışma, sağlık işletmesinin 2019, 2020 ve 2021 bilanço ve gelir tabloları esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Pandemi süreciyle döviz korundaki yükselişler dikkate alınarak, daha gerçekçi verilere ulaşmak amacıyla enflasyon katsayı düzeltilmiştir. Bu sayede 2020 ve 2021 yılındaki finansal verileri 2019 yılındaki finansal veriler ile karşılaştırarak işletmeye ve literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

İlgili tablolar MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin Borsa İstanbul'da (BİST'de) işlem gören mali tablolarından elde edilmiştir. Şirketin ilgili yıllara ait mali tabloları karşılaştırmalı (yatay) analiz ile değerlendirilmiştir.

2. COVID 19 VE SEKTÖREL ETKİLERİ

Covid 19 pandemisi, ülkeleri sınırlı bir alanda etkilemekle kalmayıp küresel çapta ve bütün sektörlerdeki süreçleri olumsuz yönde etkilemiştir. Pandemi sürecinde istihdam durma noktasına gelmiş, yapılan sözleşmeler askıya alınmış, işletmeler büyük mali kayıplar yaşamış, süresiz izne çıkarmaların yanı sıra işten çıkarmalar da meydana gelmiştir (Şen & Bütün, 2021). Şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2'nin (SARS-CoV-2) dünya çapında yayılması ile yıkıcı etkileri ülkeler çapında görülmeye başlamıştır (Silva & Pena, 2021).

Öndeş ve Özkan (2021), Bilişim sektöründe çalışan 18 şirketi esas alarak mali performans değerlendirmesini; Covid öncesi, Covid dönemi ve Covid sonrası şeklinde yapmıştır. Bu değerlendirme neticesinde her üç dönem için de özkaynak oranı en önemli performans kriteri olduğu görülmektedir. Covid öncesi ve Covid döneminde finansal performansa en az etki eden kalemlerin, net satışların artış oranı iken Covid sonrası için net çalışma sermayesi devir hızı oranı olduğu görülmektedir.

Arpacıoğlu ve diğerleri (2021) sağlık çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada; Covid 19 salgını sağlık çalışanların yükünü artırdığı ve buna paralel olarak çalışanların moral, motivasyon ve iş doyumunun pandemiyle birlikte azaldığını göstermiştir.

Peiris ve diğerleri (2021) Covid 19 sonrası dönemde yüksek, kaliteli, hakkaniyetli ve insan merkezli birinci basamak sağlık hizmetlerini teşvik edilmesi ve halk sağlığı krizlerine gelecekteki müdahaleleri iyileştirmek için öncelik verilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır. Pandeminin bir sonucu olarak, dünya çapında geniş bir sağlık sistemi adaptasyonunun yaşandığını vurgulamışlardır. Bu tür bir adaptasyon sorununun sağlık sisteminin sağlamlığı ele alınmadığında eşitsizlikleri daha da derinleştirebileceğini savunmuşlardır.

Hastanelerin kârlılık göstergesi, hastanelerin işletme performanslarını gösteren önemli bir araçtır. 1980'lerin sonlarından bu yana, bilim adamları hastanelerin karlılığını etkileyen faktörleri belirlemeye ve hastane yönetim planlarını keşfetmek için aktif olarak çalışmaktadırlar. Finansal

tablolar analizi, iş ortamındaki değişikliklerin analizi için vazgeçilmez bir kaynaktır (Lee, 2015). Mali analiz, bir işletmenin mevcut gücünü ve zayıflığını belirlemek, işletmenin bu güçlü yönlerinden yararlanmak, zayıf yönlerini düzeltmek ve izleyebileceği yolu gösteren bir finansal göstergedir. Finansal verileri seçerek, değerlendirerek, yorumlayarak ve iş performansı ile birleştirerek; şirket faaliyetlerinin verimliliğini, yönetim maliyetlerini, kredi politikalarının genel niteliğini ve likiditeye olan ihtiyacını değerlendirebilmektedir (Wang, 2013). Mali analizin temel amacı finansal tablolarda yer alan kalemler arasında yatay, dikey, oran ve trend analizlerini yaparak her bir kalemin geçmişteki ve şimdiki değişimlerin belirlenmesi ve bu kalemlerin geleceği hakkında bilgi vererek işletmeye yol göstermektir (Özolgun, 2017).

Bir işletmenin birden fazla döneme ait finansal verilerini karşılaştırarak analiz eden ve çıkan analiz sonucuna göre işletmenin mali planlamasını sağlayan finansal sistem karşılaştırmalı tablolar analizidir (Özolgun, 2017). Mazman İtik (2021) çalışmasında BİST’te kayıtlı 9 şirketin bilanço tablolarını analiz ederek şirketlerin kalemleri arasındaki oransal dağılımı tespit etmiş, ardından şirketleri birbiriyle kıyaslayarak yorumlamıştır. Bu şirketlerin geçmiş döneme ait olumsuzluklara ve yükselen maliyetlere rağmen çoğunun kar ettiği çalışma sonucunda anlaşılmıştır.

Karaca & Boztosun (2022) sağlık kurumlarında finansal analiz çalışmasında “karşılaştırmalı tablolar”, “yüzde yöntemi”, “eğilim yüzdeleri yöntemi” ve “oran analizi” yöntemlerini kullanarak kamu hastanesinin borcunun fazla olduğunu ve ödeme konusunda da sorunlar yaşadığını göstermiştir. Mevcut gelirlerin giderleri karşılamadığı ve stok devir hızı düşük iken alacak devir hızının yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Kaya & Biçer (2022) Sivas ilinde iki tane kamu hastanesinin birleşme öncesi ve birleşme sonrasındaki mali performanslarını “karşılaştırmalı tablolar analizi” ve “oran analizi” yöntemleriyle değerlendirmeye almış, çalışmanın sonunda kamu hastanelerinin birleşme sonrası istenilen mali hedeflerin elde edilmediği sonucuna varmıştır. Birleşme sonrasında nakit akışının kötü gittiği, net çalışma sermayesinin olumsuz etkilendiği, işletme borçlarının arttığı ve ödeme süresinin uzadığı, işletmenin maliyet ve giderlerinde artışın fazla olduğu tespit edilmiştir.

Beyhan (2020) MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.’nin (MLPCARE) geçmişe dönük mali tablolarını yatay analiz yöntemi kullanarak incelemiştir. Değerlendirme sonucu işletmenin borç yükünün fazla olduğu ve finansman giderlerinin işletmeyi zarara soktuğu görülmektedir. İşletme 2018 de halka arz olmasıyla birlikte elde ettiği gelirleri mali borçlarını azaltmak amacıyla kullanmıştır. İşletmenin kendisini fazla borçlandırarak mali açıdan risklerle karşı karşıya gelirken aynı zamanda halka arz olunarak geleceğe yönelik önlemler aldığı görülmektedir.

Benzer bir çalışmayı Özgülbaş ve diğerleri (2008) 797 özel hastanenin mali durumunu trend ve oran analizi yöntemleriyle incelemiştir. Kamu hastanelerin performansını ölçmede kullanılan gösterge öz sermaye karlılık oranıyken, özel sağlık kuruluşlarının ise bu gösterge net karlılık oranı olarak gösterilmektedir. Yıllara göre özel hastanelerin net satışlarında bir büyümenin olduğu, araştırmaya alınan hastanelerin %52'sinin mali performans göstergelerinin yüksek olmamasına rağmen kısa borçlarını ödeyebildikleri ve likidite sakıntısı çekmedikleri görülmüştür. Sağlık işletmelerinin mali performans düzeylerinin net çalışma sermayesinin yanı sıra likidite durumundan da etkilendiği saptanmıştır.

Sağlık kurumlarında mali tablolar analizinin amacı, hastanenin belli dönemdeki gelir ve bilanço tablolarını farklı analiz yöntemleriyle değerlendirmeye tabi tutmaktır. Böylece sağlık kurumunun karlılık durumunu, uzun ve kısa vadeli borç karşılama gücünü, nakit akışını saptayarak gelecekte olabilecek senaryolar tasarlayıp işletmeyi önceden haberdar etmektir (Özer, 2012). İşletmelerin mali tablolarını Yatay (Karşılaştırmalı) Analiz, Dikey (Yüzde Yöntemiyle) Analiz, Eğilim Trend Yüzdeleriyle Analiz ve Rasyo (Oran) Analizi yöntemleri kullanılmaktadır. Çalışmamızda Karşılaştırmalı (Yatay) Analiz yöntemini kullanarak MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin 2019-2021 yılları arasında mali yapısındaki değişimi saptamak ve Covid-19 pandemisinin sağlık hizmetlileri üzerindeki etkisini ölçmek hedeflenmiştir.

3. SAĞLIK HİZMETLERİ VE MALİ TABLOLAR ANALİZİ

Sağlık sektörü alanında yapılan çalışmalara bakıldığında, hastanelerin mali yapısı, mali performansı, sağlık ekonomisi, etkili maliyet yönetimi, işletme karlılığı ve işletmenin gelir-gider yönetimi gibi alanlarda daha çok çalışıldığı görülmektedir (Çankaya, 2020). Sağlık hizmetleri; koruyucu, tedavi edici ve rehabilite amaçlı olarak sağlık hizmet sunumunu gerçekleştirmektedir. Sağlık tanımını Dünya Sağlık Örgütü; sağlığın sadece sakatlık ve hastalığın olmayışı olarak değil, beden, ruhen ve mental olarak tam iyilik hali şeklinde tanımlamaktadır (Yılmaz & Eksi, 2018). Buna ek olarak bireyin hem sosyal hem de ekonomik açıdan üretebilir durumda olması olarak da tanımlanabilmektedir (Kesgin & Topuzoğlu, 2006).

Sağlık hizmetindeki teknolojik gelişmeler, artan kronik ve küresel hastalıklar sağlık kurumlarının finansal yükünü de artırmaktadır. Bu nedenle sağlık hizmet sunucuları, mali yapılarını etkin ve verimli bir şekilde değerlendirmek durumundadırlar (Bülüş vd., 2017). Özel teşebbüs olarak kurulan işletmeler gibi özel sağlık kurumları da yönetim fonksiyonlarını en etkili şekilde yürütür ve sağlık kurumunun finansal performansı ölçerek en uygun mali yapıyı oluşturmak istemektedir (Yılmaz & Eksi, 2018). Sağlık kurumlarında mali analizin amacı geçmiş dönem veya anlık finansal verilere bakarak gelecekte oluşabilecek problemleri önceden

belirleyip finansal planlamasını bu doğrultuda oluşturmaktır. Bu sayede sağlık hizmeti sunarken oluşabilecek riskleri en aza indirmiş olacaktır (Uzun vd., 2003). Sağlık kurumlarında mali tabloların analizi ve mali yapısının finansal performansı, faaliyet sonuçlarını ve mali açıdan gelişme durumunu göz önüne alarak incelemektedir. Sağlık kurumunun mali tablolarında bulunan kalemlerin kendi arasındaki ilişkileri inceleyerek gelecekte sağlık kurumunun finansal yapısıyla ilgili tahminde bulunmasını sağlamaktadır (Bülüç vd., 2017).

3.1. Karşılaştırmalı Tablolar (Yatay) Analizi

Yatay analiz, finansal tablo verilerinin zaman içindeki değişimini veya belirli bir döneme göre değişimlerini bir kıyaslama olarak analiz etmektedir (Wang, 2013). Karşılaştırmalı mali tablolar analizinde kalemler arasındaki ilişkiden ziyade kalemlerin incelenen zaman içinde göstermiş olduğu azalışlar ve artışlar incelenmektedir. Böylece işletmenin gelişme yönü hakkında bilgi verebilecek verileri gösterebilmektedir (Özer, 2012). Karşılaştırmalı mali tablolar analiz yöntemi bir kurumun belli bir dönemine ait mali tabloları analiz ettiği gibi birden fazla dönemi de karşılaştırmalı olarak analiz edebilmektedir. Analiz edilen tablolar kurumun geçmiş dönem ile bugünkü durumu arasında karşılaştırma yapılarak kurumunun geleceğine yönelik planlama yapılabilir (Özyürek & Erdo, 2011; Şenol & Sancak, 2022).

Yatay eğilim analizi, bir işletmenin zaman içindeki performansını değerlendirmek için önemli bir araçtır. Meydana gelen ilerleme ve gerilemeleri ayırt etmeyi mümkün kılmaktadır. İşletme sahiplerinin yöntemlerine veya tercihlerine bağlı olarak, kısa, orta ve uzun vadeli hedefler koymak için gerekli önlemleri almaktadırlar. Bu sayede, geleceği düşünürken geçmiş davranışları gözlemlemek, şirketin gelecekteki hedefleri ile uyumlu olmaları için geçmiş eğilimleri düzeltmesine olanak tanımaktadır (Rocha & Guarda, 2018).

4. COVID-19'UN ETKİLERİNİN MLP SAĞLIK HİZMETİ A.Ş. ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Covid-19 pandemisi bütün dünyayı etkisi altına alarak, insanlık tarihinin başına gelen küresel salgınlardan biri haline gelmiştir. Covid-19'un sebep olduğu küresel tedarik zincirindeki aksaklıklar yavaş yavaş azalırken Rusya ve Ukrayna arasında başlayan savaş; sağlık, sosyal, ekonomik ve ticari alanda dünyamız için sıkıntılı bir dönemi daha başlatmıştır. Araştırmamızın amacı MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin 2019, 2020, 2021 yıllarına ait finansal verileri incelenerek, pandemi ve savaşın sebep olduğu olumsuz koşulların MLP A.Ş. üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaktır. Pandemiyle birlikte döviz kurlarındaki yükseliş sağlık sektörünün tedarik

zincirini olumsuz etkilemiştir. Enflasyon katsayısı düzeltilmesiyle kur farkının yarattığı olumsuz şartlar düzeltilerek daha sağlıklı verilere ulaşmak amaçlanmıştır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı, Kısıtları, Veri Seti

Araştırmanın kapsamı Covid 19 Pandemisinin MLP Sağlık Hizmeti üzerindeki olumlu ve olumsuz finansal etkilerini analiz etmektir. Bunu yaparken de enflasyon kat sayısını da göz önünde bulundurarak karşılaştırmalı tablolar analizi kullanılmıştır.

Enflasyon kat sayısı cari dönemdeki Toptan Eşya Fiyat Endeksi'nin (TEFE) veya Tüketici Fiyat Endeksi'nin (TÜFE) geçmiş dönemdeki TEFE veya TÜFE oranlarına bölünmesiyle meydana gelen artış oranı olarak hesaplanır. **Düzelme Katsayısı= Cari Yıl Fiyat Endeksi / Geçmiş Yıl Fiyat Endeksi** (Polat, 2018).

Bu çalışmada Üretici Fiyat Endeksine göre düzenleme yapılmıştır. 2019, 2020, 2021 yılındaki ÜFE oranları sırasıyla 450, 555, 858 olarak belirlenmiştir. Bu oranlar doğrultusunda tablo 5'teki düzeltme katsayısı tablosu oluşturulmuştur.

İşletmeye ait finansal bilgiler Kamu Aydınlatma Platformundan (<https://investor.mlpcare.com/finansal-bilgiler/finansal-sonuclar/>) elde edilmiştir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamızda 2019-2021 dönemini kapsayan Borsa İstanbul'da sağlık sektöründe yer alan MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin bilanço ve gelir tablosundaki veriler karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Kamu Aydınlatma Platformundan (<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a1462cc5dd01465c9550782baa>) elde edilen mali tablo bilgileri karşılaştırmalı analiz yöntemiyle değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

4.4. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Karşılaştırmalı tablolar analizi sağlık kurumunun 2019-2021 yılları arasındaki gelir ve bilanço tabloları kullanılarak yapılmıştır. Analizde sabit yıl yöntemi ile sağlık işletmesinin 2019 yılı verileri esas alınmış ve 2020- 2021 yıllarındaki değişimler bu sabit yıl ile karşılaştırılarak belirlenmiştir. Covid-19 etkisini ortaya çıkartmak için yapılan analizlerde enflasyon katsayısı düzeltilmiştir.

4.4.1. MLP Sağlık A.Ş 2019-2021 Bilanço Tablosuna İlişkin Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Tablo 1. MLP sağlık hizmetleri a.ş. 'nin finansal durum tablolarının düzeltilmiş enflasyon katsayısına göre karşılaştırmalı tablolar analizi

VARLIKLAR	2019	2020	2021	Artış/Azalış TL		Artış/Azalış %	
				20/19 Farkları	21/19 Farkları	20/19 Değişim	21/19 Değişim
Dönen Varlıklar	3.271.754	3.277.917	2.741.333	6.163	-530.421	0,2	-16,2
Nakit ve Nakit Benzerleri	580.760	562.496	680.241	-18.264	99.481	-3,1	17,7
Ticari Alacaklar	1.882.701	1.732.674	1.318.054	-150.027	-564.647	-8,0	-32,6
Diğer Alacaklar	115.902	126.551	117.757	10.649	1.855	9,2	1,5
Stoklar	171.884	170.223	285.276	-1.661	113.393	-1,0	66,6
Diğer Dönen Varlıklar	520.509	685.974	340.005	165.465	-180.504	31,8	-26,3
Duran Varlıklar	4.165.769	3.579.858	3.006.788	-585.911	-1.158.981	-14,1	-32,4
Ticari Alacaklar	2.001	1.580	1.053	-421	-948	-21,1	-60,0
Diğer Alacaklar	4.822	4.110	3.876	-712	-946	-14,8	-23,0
Kullanım Hakkı Varlıkları	446.665	386.160	539.308	-60.505	92.643	-13,5	24,0
Maddi Duran Varlıklar	1.473.917	1.146.368	1.014.733	-327.550	-459.184	-22,2	-40,1
Şerefiye	76.412	57.992	38.661	-18.421	-37.751	-24,1	-65,1
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	971.394	957.282	663.078	-14.112	-308.316	-1,5	-32,2
Ertelemiş Vergi Varlığı	755.983	602.297	421.896	-153.687	-334.087	-20,3	-55,5
Diğer Duran Varlıklar	434.574	424.071	324.183	-10.503	-110.391	-2,4	-26,0
TOPLAM VARLIKLAR	7.437.523	6.857.775	5.748.121	-579.748	-1.689.402	-7,8	-24,6
KAYNAKLAR	0	0	0	0	0		
Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.682.992	3.580.050	3.318.172	-102.942	-364.820	-2,8	-10,2
Finansal Borçlar	1.635.526	1.466.768	1.274.251	-168.758	-361.275	-10,3	-24,6
Ticari Borçlar	1.560.212	1.480.695	1.546.337	-79.517	-13.875	-5,1	-0,9
Diğer Borçlar	69.116	77.526	64.967	8.410	-4.149	12,2	-5,4
Ertelemiş Gelirler	156.020	332.246	243.730	176.225	87.710	113,0	26,4
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	8.843	26.562	35.663	17.719	26.820	200,4	101,0
Borç Karşılıkları	59.176	59.186	52.807	10	-6.369	0,0	-10,8
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	194.100	137.069	100.417	-57.032	-93.683	-29,4	-68,3
(Ara Toplam)	3.682.992	3.580.050	3.318.172	-102.942	-364.820	-2,8	-10,2
Uzun Vadeli Yükümlülükler	3.301.562	2.754.440	1.760.752	-547.122	-1.540.810	-16,6	-55,9
Finansal Borçlar	2.826.972	2.270.628	1.474.898	-556.344	-1.352.074	-19,7	-59,5
Diğer Borçlar	138.179	159.707	93.102	21.527	-45.077	15,6	-28,2
Ertelemiş Gelirler	4.098	3.317	18.374	-782	14.276	-19,1	430,4
Uzun vadeli karşılıklar	38.291	45.311	37.944	7.020	-347	18,3	-0,8
Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü	294.021	275.478	136.434	-18.543	-157.587	-6,3	-57,2
Özkaynaklar	452.970	523.286	669.197	70.316	216.228	15,5	41,3
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	437.004	423.581	538.636	-13.423	101.632	-3,1	24,0
Ödenmiş Sermaye	395.270	312.056	208.037	-83.215	-187.233	-21,1	-60,0
Hisse Senedi İhraç Primleri	1.056.708	834.243	556.162	-222.465	-500.546	-21,1	-60,0
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	19.494	0	0	-19.494	-19.494	0,0	0,0
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	-1.130.783	-838.347	-482.677	292.436	648.106	-25,9	-77,3
Dönem Net Kar/Zararı	68.877	97.395	290.423	28.518	221.546	41,4	227,5
Diğer Özsermaye Kalemleri	27.438	18.234	-33.309	-9.204	-60.747	-33,5	-333,2
Azınlık Payları	15.966	99.705	130.561	83.739	114.595	524,5	114,9
TOPLAM KAYNAKLAR	7.437.523	6.857.775	5.748.121	-579.748	-1.689.402	-7,8	-24,6

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2. MLP sağlık hizmetleri a.ş.’nin finansal durum tablolarının karşılaştırmalı tablolar analizi

MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.’nin Finansal Durum Tablolarının Karşılaştırmalı Tablolar Analizi				Artış/Azalış TL		Artış/Azalış %	
VARLIKLAR	2019	2020	2021	20/19 Farkları	21/19 Farkları	20/19 Değişim	21/19 Değişim
Dönen Varlıklar	1.721.976	2.185.278	2.741.333	463.302	1.019.357	27	59
Nakit ve Nakit Benzerleri	305.663	374.997	680.241	69.334	374.578	23	123
Ticari Alacaklar	990.895	1.155.116	1.318.054	164.221	327.159	17	33
Diğer Alacaklar	61.001	84.367	117.757	23.366	56.756	38	93
Stoklar	90.465	113.482	285.276	23.017	194.811	25	215
Diğer Dönen Varlıklar	273.952	457.316	340.005	183.364	66.053	67	24
Duran Varlıklar	2.192.510	2.386.572	3.006.788	194.062	814.278	9	37
Ticari Alacaklar	1.053	1.053	1.053	0	0	0	0
Diğer Alacaklar	2.538	2.740	3.876	202	1.338	8	53
Kullanım Hakkı Varlıkları	235.087	257.440	539.308	22.353	304.221	10	129
Maddi Duran Varlıklar	775.746	764.245	1.014.733	-11.501	238.987	-1	31
Şerefiye	40.217	38.661	38.661	-1.556	-1.556	-4	-4
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	511.260	638.188	663.078	126.928	151.818	25	30
Ertelenmiş Vergi Varlığı	397.886	401.531	421.896	3.645	24.010	1	6
Diğer Duran Varlıklar	228.723	282.714	324.183	53.991	95.460	24	42
TOPLAM VARLIKLAR	3.914.486	4.571.850	5.748.121	657.364	1.833.635	17	47
KAYNAKLAR							
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.938.417	2.386.700	3.318.172	448.283	1.379.755	23	71
Finansal Borçlar	860.803	977.845	1.274.251	117.042	413.448	14	48
Ticari Borçlar	821.164	987.130	1.546.337	165.966	725.173	20	88
Diğer Borçlar	36.377	51.684	64.967	15.307	28.590	42	79
Ertelenmiş Gelirler	82.116	221.497	243.730	139.381	161.614	170	197
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	4.654	17.708	35.663	13.054	31.009	280	666
Borç Karşılıkları	31.145	39.457	52.807	8.312	21.662	27	70
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	102.158	91.379	100.417	-10.779	-1.741	-11	-2
(Ara Toplam)	1.938.417	2.386.700	3.318.172	448.283	1.379.755	23	71
Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.737.664	1.836.293	1.760.752	98.629	23.088	6	1
Finansal Borçlar	1.487.880	1.513.752	1.474.898	25.872	-12.982	2	-1
Diğer Borçlar	72.726	106.471	93.102	33.745	20.376	46	28
Ertelenmiş Gelirler	2.157	2.211	18.374	54	16.217	3	752
Uzun vadeli karşılıklar	20.153	30.207	37.944	10.054	17.791	50	88
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	154.748	183.652	136.434	28.904	-18.314	19	-12
Özkaynaklar	238.405	348.857	669.197	110.452	430.792	46	181
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	230.002	282.387	538.636	52.385	308.634	23	134
Ödenmiş Sermaye	208.037	208.037	208.037	0	0	0	0
Hisse Senedi İhraç Primleri	556.162	556.162	556.162	0	0	0	0
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	10.260	0	0	-10.260	-10.260	-100	-100
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	-595.149	-558.898	-482.677	36.251	112.472	-6	-19
Dönem Net Kar/Zararı	36.251	64.930	290.423	28.679	254.172	79	701
Diğer Özsermaye Kalemleri	14.441	12.156	-33.309	-2.285	-47.750	-16	-331
Azımlık Payları	8.403	66.470	130.561	58.067	122.158	691	1.454
TOPLAM KAYNAKLAR	3.914.486	4.571.850	5.748.121	657.364	1.833.635	17	47

Kaynak: <https://investor.mlpcare.com/finansal-bilgiler/finansal-sonuclar/>

Enflasyon katsayısı düzeltilmesinden sonra tablo 1’de de görüldüğü gibi 2020-2019 yılları arasında dönen varlıklarda %0,2’lik bir artışın olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde KVKYK (Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar)’da %2,8’lik bir azalış görülmüştür. 2021-2019 verileri

incelendiğinde dönen varlıkların %16,2 oranında azalış gösterdiği ve KVK ise %10,2 oranında azalma olduğu görülmektedir. Dönen varlıklar ile KVK arasında orantılı bir artış ve azalış görülmektedir. Bu durumda MLP Sağlık A.Ş.'nin sağlık işletmesinin enflasyondan olumsuz etkilendiğini göstermektedir.

İşletmenin aktif yapısı incelendiğinde 2019 ile 2021 yılları arasında azalış trendi gösterdiği görülmüştür. Tablo 1'deki verilere göre işletmenin 2020 yılındaki dönen varlıklarının 2019 oranla %0,2 oranında azalma olduğu, duran varlıklarda ise %14,1 oranında azalma olduğu görülmektedir. İşletmenin 2021 verileri incelendiğinde 2019 yılına oranla dönen varlıklarında %16,2 oranında azalma, duran varlıklarında ise %32,4 oranında azalma olduğu görülmektedir. İşletme finans kuralları gereği duran varlıkların UVK (Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar) ile karşılanması beklenir (Dayı, 2013). Tablo 1'teki veriler incelendiğinde bu kuralı tam anlamıyla karşılamadığı görülmektedir. Özellikle 2021 yılında işletme duran varlıklarına yeni bir şube katmasına rağmen (MLPCARE Yatırımcı İlişkiler, 2021) duran varlıklarında %32,4'lük bir azalış meydana gelmiş, buna karşılık UVK'da %55,9 bir artışın olduğu görülmektedir. Bu da işletmenin duran varlıklarını UVK ile karşılamadığını göstermektedir. Bu durumda işletme 2021 yılındaki duran varlıklarını karşılarken, öz sermaye ve KVK'dan yararlanabileceği varsayılmaktadır. Pandemi döneminde sağlık işletmenin UVK'tan kaçındığını buna karşılık KVK'a yöneldiği tespit edilmiştir.

Tablo 1 yer alan veriler doğrultusunda işletmenin pasif yapısı incelendiğinde öz kaynakların büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. KVK yıllar içerisinde azalış gösterdiği ve 2021 yılında %10,2 oranıyla en yüksek negatif yönlü değerine ulaştığı görülmektedir. Öz kaynakların yıllar içerisinde artış gösterdiği ve 2021 yılına katlanarak büyüdüğü görülmektedir. İşletmenin öz kaynaklarının fazla olması, işletmenin iflas riskini azaltırken elinde fazla atıl kaynağının olduğunu ve işletmelerinin ödeme gücünün yüksek olduğunu gösterir. Pandemi döneminde işletmenin borçluluk yapısı düşerken öz sermaye oranında büyük bir artış olması özellikle hisse senetlerinde meydana gelen artıştan kaynaklanabilmektedir.

İşletmeler alacaklarını olabildiğince kısa sürede tahsil etmek isterken, borçlarını mümkün olan en uzun vadede ödemek istemektedirler. Tablo 1'de yer alan verilere göre işletmenin ticari alacaklarının sürekli azaldığı ve 2021 yılında %56,5 oranıyla en yüksek değerine ulaştığı görülmektedir. Ticari alacaklarının azalması işletmenin nakit mevcudunu artırır. Sağlık işletmelerinde ticari alacak devir hızı oldukça yüksektir (Dayı, 2013). İşletmenin ticari borçları incelendiğinde izlenen yıllar içerisinde sürekli azalarak 2021 yılında %0,9 oranıyla en düşük değerine ulaştığı görülmektedir.

4.4.2. MLP Sağlık A.Ş 2019-2021 Gelir Tablosuna İlişkin Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Tablo 3. MLP sağlık a.ş 2019-2021 gelir tablosun düzeltilmiş enflasyon katsayısına göre yatay analizi

MLP Sağlık A.Ş 2019-2021 Gelir Tablosun Düzeltilmiş Enflasyon Katsayısına Göre Yatay Analizi							
Kar veya zarar kısmı	2019	2020	2021	Artış/Azalış TL		Artış/Azalış %	
				20/19 Farkları	21/19 Farkları	20/19 Değişim	21/19 Değişim
Hasılat 20	7.049.869	6.207.574	5.795.954	-842.296	-1.253.915	-11,9	-17,8
Satışların maliyeti (-)	-	-	-	-	-	-	-
Brüt kar	5.428.372	4.728.621	4.216.994	699.751	1.211.378	-12,9	-22,3
Genel yönetim giderleri (-)	1.621.498	1.478.953	1.578.960	-142.545	-42.538	-8,8	-2,6
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	-587.390	-411.308	-561.472	176.082	25.918	-30,0	-4,4
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	634.765	866.752	581.770	231.987	-52.995	36,5	-8,3
Esas faaliyet karı	-673.463	-769.156	-546.206	-95.693	127.257	14,2	-18,9
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	995.409	1.165.240	1.053.052	169.831	57.643	17,1	5,8
Yatırım faaliyetlerinden giderler (-)	251.994	183.352	9.885	-68.641	-242.109	-27,2	-96,1
Yatırım faaliyetlerinden giderler (-)	-2.912	-3.794	-1.042	-882	1.870	30,3	-64,2
Finansman geliri öncesi faaliyet karı	1.244.490	1.344.798	1.061.895	100.308	-182.595	8,1	-14,7
Finansman giderleri, net	-	-	-	-	-	-	-
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi kar	1.088.168	1.057.957	-690.010	30.210	398.158	-2,8	-36,6
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi kar	156.323	286.841	371.885	130.518	215.562	83,5	137,9
Sürdürülen faaliyetler vergi gideri	-49.242	-96.660	-16.676	-47.418	32.566	96,3	-66,1
Dönem vergi gideri	-38.169	-52.755	-82.329	-14.586	-44.160	38,2	115,7
Ertelenmiş vergi geliri/(gideri), net	-11.073	-43.905	65.653	-32.832	76.726	296,5	-692,9
Sürdürülen faaliyetler net dönem karı	107.081	190.180	355.209	83.100	248.128	77,6	231,7
Net dönem karının dağılımı							
Kontrol gücü olmayan paylar	38.076	89.784	64.786	51.708	26.710	135,8	70,1
Ana ortaklık payları	69.004	100.396	290.423	31.392	221.419	45,5	320,9
Net dönem karı	107.081	190.180	355.209	83.100	248.128	77,6	231,7
Sürdürülen faaliyetlerden pay başına kazanç	0	0	1	0	1	48,1	332,6
Diğer kapsamlı gider kısmı	-23.033	-19.397	-7.718	3.635	15.315	-15,8	-66,5
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar							
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kayıpları	-28.791	-24.246	-9.648	4.544	19.143	-15,8	-66,5
Diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	5.758	4.849	1.930	-909	-3.828	-15,8	-66,5
Toplam kapsamlı gelir	84.048	170.783	347.491	86.735	263.443	103,2	313,4
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı							
Kontrol gücü olmayan paylar	38.076	89.784	64.786	51.708	26.710	135,8	70,1
Ana ortaklık payları	45.972	80.999	282.705	35.027	236.733	76,2	515,0

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4. MLP sağlık a.ş. 2019-2021 gelir tablosun yatay analizi

MLP Sağlık A.Ş 2019-2021 Gelir Tablosun Yatay Analizi							
Kar veya zarar kısmı	2019	2020	2021	Artış/Azalış t1		Artış/Azalış %	
				20/19 Farkları	21/19 Farkları	20/19 Değişim	21/19 Değişim
Hasılat 20	3.703.598	4.014.679	5.795.954	311.081	2.092.356	8,4	56,5
Satışların maliyeti (-)	-2.851.756	-3.058.183	-4.216.994	-206.427	-1.365.238	7,2	47,9
Brüt kar	851.842	956.496	1.578.960	104.654	727.118	12,3	85,4
Genel yönetim giderleri (-)	-308.581	-266.009	-561.472	42.572	-252.891	-13,8	82,0
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	333.469	560.562	581.770	227.093	248.301	68,1	74,5
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-353.799	-497.443	-546.206	-143.644	-192.407	40,6	54,4
Esas faaliyet karı	522.931	753.606	1.053.052	230.675	530.121	44,1	101,4
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	132.383	118.581	9.885	-13.802	-122.498	-10,4	-92,5
Yatırım faaliyetlerinden giderler (-)	-1.530	-2.454	-1.042	-924	488	60,4	-31,9
Finansman geliri öncesi faaliyet karı	653.784	869.733	1.061.895	215.949	408.111	33,0	62,4
Finansman giderleri, net	-571.661	-684.222	-690.010	-112.561	-118.349	19,7	20,7
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi kar	82.123	185.511	371.885	103.388	289.762	125,9	352,8
Sürdürülen faaliyetler vergi gideri	-25.869	-62.514	-16.676	-36.645	9.193	141,7	-35,5
Dönem vergi gideri	-20.052	-34.119	-82.329	-14.067	-62.277	70,2	310,6
Ertelemiş vergi geliri/(gideri), net	-5.817	-28.395	65.653	-22.578	71.470	388,1	-1228,6
Sürdürülen faaliyetler net dönem karı	56.254	122.997	355.209	66.743	298.955	118,6	531,4
Net dönem karının dağılımı				0	0	0,0	0,0
Kontrol gücü olmayan paylar	20.003	58.067	64.786	38.064	44.783	190,3	223,9
Ana ortaklık payları	36.251	64.930	290.423	28.679	254.172	79,1	701,1
Net dönem karı	56.254	122.997	355.209	66.743	298.955	118,6	531,4
Sürdürülen faaliyetlerden pay başına kazanç	0,17	0,31	1,4	0	1	82,4	723,5
Diğer kapsamlı gider kısmı	-12.100	-12.545	-7.718	-445	4.382	3,7	-36,2
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar				0	0	0,0	0,0
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kayıpları	-15.125	-15.681	-9.648	-556	5.477	3,7	-36,2
Diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler	3.025	3.136	1.930	111	-1.095	3,7	-36,2
Toplam kapsamlı gelir	44.154	110.452	347.491	66.298	303.337	150,2	687,0
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı				0			
Kontrol gücü olmayan paylar	20.003	58.067	64.786	38.064	44.783	190,3	223,9
Ana ortaklık payları	24.151	52.385	282.705	28.234	258.554	116,9	1070,6

Kaynak: <https://investor.mlpcare.com/finansal-bilgiler/finansal-sonuclar/>

Tablo 5. Enflasyon düzeltme katsayısı hesaplama tablosu

Enflasyon Düzeltme Katsayısı Hesaplama Tablosu			
Yıllar	ÜFE	Enflasyon Düzeltme Katsayısı	
2019	450,97	858,43/450,97=	1,9
2020	555,18	858,43/555,18=	1,5
2021	858,43	858,43/858,43=	1,0

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Net satışlar ile satışların maliyetleri hesapları arasında doğrusal bir orantı söz konusudur. İzlenen yıllar arasında net satışlar ve satışların maliyeti kalemleri sürekli bir azalış göstermiştir. Tablo 3 'deki verilerde görüldüğü üzere 2021 yılında bu kalemlerde ciddi bir azalış görülmektedir. Sağlık işletmesinin satışlarının, satış maliyetlerinden daha fazla artması artan satışları daha az maliyetle gerçekleştirdiğini göstermektedir. Pandemi döneminde sağlık hizmet

ihtiyacında ciddi bir artışın olmasına rağmen işletmenin net satışlarında azalma meydana gelmiştir. Sağlık işletmeleri SUT'a (Sağlık Uygulama Tebliği) bağlı olduğundan isteği doğrultusunda fiyat yükseltmesi yapamamaktadır. Sağlık işletmesinin net satışlarını yükseltmenin yolu satışların maliyetini düşürmektir (Dayı, 2013). 2019 yılına göre hizmet üretimi artmasına rağmen satışların maliyeti yüksek olduğundan net satışlarında azalma meydana gelmektedir. Bu durum enflasyonun etkisinin yanı sıra pandemi etkisini de göstermektedir.

Net satışlardan satışların maliyetinin düşürülmesiyle brüt satış karı hesaplanmaktadır. Brüt satış karı net satışlar ve satışların maliyetiyle doğrudan ilişkilidir. Net satışlar artarken satışların maliyetinin azalması brüt satış karlılığını da arttırmaktadır. Satışların maliyetinin azalması, maliyetlerin etkin yönetildiğini göstermektedir. Bu da brüt satış karını arttırmaktadır. Ancak tablo 3 verileri incelendiğinde izlenen yıllar içerisinde işletmenin brüt satış karının azalış gösterdiği görülmektedir. İşletmeler brüt satış karını arttırabilmek için ya satışların maliyetini kısma ya da satış fiyatlarını yükseltme yoluna gitmektedirler. Sağlık işletmelerinin SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) tarafından belirlenen fiyatlara müdahale imkânı olmadığından brüt karlarını arttırabilmenin tek yolu maliyetleri kısma (Dayı, 2013). Pandemi döneminde ihtiyaç duyulan yoğun sağlık hizmetine karşılık işletmenin brüt satış karı artmadığı görülmektedir.

İşletme brüt kârından faaliyet giderlerinin düşülmesi sonucu ortaya çıkan faaliyet kârı 2020 yılında %17,1 oranında artarken 2021 yılında bu oran %5,8 oranında olduğu görülmektedir. Sağlık işletmesinin finansman giderleri 2020 yılında %2,8 azalırken, 2021 yılında bu oran %36,6 olarak azalma göstermektedir. İşletmenin izlenen yıllar içerisinde finansman giderlerinin azalması, finansman kaynağının iyi yönetildiğinin ya da işletmenin yabancı kaynak kullanımında azalma olduğunun göstergesi olabilmektedir. Dönem vergi gideri incelendiğinde işletmenin yıllara göre verileri sırasıyla %38,2 ve %115,7 oranında arttığı görülmektedir.

5. SONUÇ

Covid-19 salgınının, başta toplum sağlığı olmak üzere birçok alanda ekonomik, kültürel ve çevresel etkileri olmuştur. Kısa zamanda küresel bir sorun haline gelen Covid-19, ülkeleri etkisi altına alarak ekonomilerini küçülmüş, sağlık sistemlerini işlemez hale getirmiştir. Pandemiye karşı alınan ilk önlemler maske takma zorunluluğu ve sokağa çıkma kısıtlamaları olmuştur. Bunun yanı sıra okulların kapatılıp online eğitime geçilmesi, seyahat kısıtlamaları, alış-veriş merkezlerin kapatılması, toplu taşımaya kısıtlama getirilmesi gibi yeni kurallar hayata geçirilmiştir. Tüm bunlara rağmen sağlık kurumları tüm kapasiteyle sağlık hizmeti vermeye devam etmişlerdir. Yurt içi ve yurt dışından gelen bütün hastalara hizmet vermek amacıyla pandemi hastaneleri ve yeni ekipler kurulmuş, toplum sağlığını iyileştirmek için önlemler

alınmıştır. Bu süreçte ülkemizde kamu ve özel hastanelerin yoğun bakım servisleri çoğunlukla Covid-19 hastalığından yatan hastalar için kullanılmış ve tedavi süreçlerine bu servislerde devam edilmiştir. Bu durum hastanelerin maliyetlerinin her zamankinden daha fazla olmasına neden olmuştur. Covid-19 ile birlikte döviz kurundaki yükseliş ve tedarik zincirindeki bozulmalar hastane maliyetlerinin artmasına neden olmuş ve sağlık hizmet sunumunun devamlılığını olumsuz yönde etkilemiştir.

Pandemi süreci hastanelerin potansiyel hasta sayısını artırmış, tıbbi stoklarının azalmasına neden olmuş, hastane genel maliyetlerinin artmasına yol açmıştır. Ülkemizde sağlık hizmeti vermeye devam eden MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin 2019-2021 yıllarındaki finansal tabloların, enflasyon katsayısının düzeltilmesinden sonraki analizinde genel bir düşme eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bu durumun daha çok dövizdeki yükselişten kaynaklandığı, enflasyon katsayısı düzeltilmesi yapılmadan önce, 2020 ve 2021 yıllarındaki finansal durumunun 2019 yılındaki finansal durumuna göre iyi olduğu finansal analizinde görülmektedir. İşletmenin finansal analizinin sonucunda, genel bir düşme eğilimi gösterirken özkaynaklarında 2020 yılında %15,5 ve 2021 yılında ise %41,3 oranında yükseldiği görülmektedir. Bu durum işletmenin elinde atıl kaynağın olduğu ve işletmenin iflas riskine karşı kendisini güvence altına aldığı görülmektedir.

İşletme stoklarında pandemi süreciyle birlikte %258,4 oranıyla artış politikası izlemiştir. 2021 yılı bilanço tablosu incelendiğinde ise stokların %26,6 oranına düşürdüğü görülmektedir. Covid-19 Pandemisinin başlamasıyla dünya çapında sağlık alanında yaşanan tıbbi malzeme tedarik sıkıntısından etkilenme riskine karşı stok arttırma yoluna gitmiştir. Aşı uygulamalarının başlamasıyla beraber pandemi etkisi azalmış, işletme 2021 yılında stok oranında düşürme yoluna gittiği görülmektedir.

İşletmenin bünyesine yeni bir hastane katmasına rağmen duran varlıklarında, 2021 yılında %32,4 oranında azalma olduğu görülmektedir. Bu durum enflasyon etkisinden kaynaklandığı saptanmıştır. Ayrıca duran varlıklarını uzun vadeli yabancı kaynakla karşılamadığı yapılan finansal analizde görülmüştür. İlişkili kalemlerin birbirini karşılamadığı, ticari alacağını tahsil etme yoluna giderken, ticari borçlarında ise önceki yıllara benzer oranda sabit tuttuğu görülmektedir.

MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin finansal tablolarına ilişkin yapılan önceki çalışmalarda, işletmenin özkaynaklarında yabancı kaynak oranının yüksek olduğu, kendisini yabancı kaynaklarla finanse ettiği görülmüştür. Aşırı borçlanmanın finansman giderlerinin yüksek olmasına ve işletmenin zarar etmesine neden olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda ise özkaynak oranının yüksek, yabancı kaynaklar oranının ise düşük olduğu tespit edilmiş, işletme duran varlıklarını

öz kaynak kullanarak karşılamıştır. Özkaynak oranının yüksek olması net çalışma sermayesinin pozitif olduğu anlamına gelmektedir. İşletme, borçlarını azaltma yoluna giderek enflasyonun etkisini azaltmaya çalışmıştır. Genel olarak MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin pandemi sürecinden ve pandeminin sebep olduğu enflasyonist etkiden olumsuz etkilendiği görülmüştür.

Enflasyon etkisinin MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin üzerinde fazla olduğu görülmektedir. Enflasyon kat sayısı düzeltilmesi yapılmadan önce finansal tablolarının bütün kalemlerinde artışlar olduğu tespit edilmiştir. Döviz kurundaki artışla birlikte 2020 ve 2021 yıllarındaki mali tablolardaki kalemlerin gerçek değerlerin 2019 yılında ki değerlere göre negatif bir eğilim gösterdiği görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde enflasyon katsayısını dikkate alan ilk çalışma olup, literatüre katkı sağlayacağı beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Ak Bingül, B., Türk, A., & Ak, R. (2020). Covid-19 bağlamında tarihteki büyük salgınlar ve ekonomik sonuçları. *Journal of Turkish Studies*, 15(4), 189-200. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44242>

Arpacıoğlu, M. S., Baltacı, Z., & Ünübol, B. (2021). Covid-19 pandemisinde sağlık çalışanlarında tükenmişlik, Covid korkusu, depresyon, mesleki doyum düzeyleri ve ilişkili faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 46(1), 88-100.

Beyhan, T. E. (2020). MLP sağlık hizmetleri anonim şirketinin finansal performansının üç farklı yöntem ile analiz. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(2), Art. 2. <https://doi.org/10.15295/bmij.v8i2.1495>

Bıçakçı, H., Agirbas, I., Işıkçelik, F., & Turgut, M. (2018). Özel hastanelerde finansal analiz (financial analysis in private hospitals). *III. Uluslararası Al-Farabi Sosyal Bilimler Kongresi*, 782-787

Bülüç, F. Özkan, O., & Ağırbaş, İ. (2017). Oran analizi yöntemiyle özel hastane finansal performansının değerlendirilmesi. *International Journal of Academic Value Studies*, 3(11), 9.

Ciotti, M., Ciccozzi, M., Terrinoni, A., Jiang, W.-C., Wang, C.-B., & Bernardini, S. (2020). The Covid-19 pandemic. *Critical Reviews in Clinical Laboratory Sciences*, 57(6), 365-388. <https://doi.org/10.1080/10408363.2020.1783198>

Çankaya, M. (2020). Sağlık sektörü işletmelerinde işletme sermayesi yönetiminin karlılık üzerindeki etkisi: Borsa İstanbul (BİST) Örneği. 14.

Dayı, F. (2013). Sağlık işletmelerinde uygulamalı finansal analiz.

Haldane, V., De Foo, C., Abdalla, S. M., Jung, A.-S., Tan, M., Wu, S., Chua, A., Verma, M., Shrestha, P., Singh, S., Perez, T., Tan, S. M., Bartos, M., Mabuchi, S., Bonk, M., McNab, C., Werner, G. K., Panjabi, R., Nordström, A., & Legido-Quigley, H. (2021). Health systems resilience in managing the COVID-19 pandemic: Lessons from 28 countries. *Nature Medicine*, 27(6), Art. 6. <https://doi.org/10.1038/s41591-021-01381-y>

Karaca, M., & Boztosun, D. (2022). Sağlık kurumlarında finansal analiz: Kayseri ilinde bir kamu hastanesi örneği. 11(1), 27.

Kaya, Y., & Biçer, E. B. (2022). Hastane birleşmelerinin finansal analizi: Kamu hastanelerinde bir uygulama. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 8(8), 69-94.

Kesgin, C., & Topuzoğlu, A. (2006). Sağlığın tanımı: Başa çıkma. *Journal of Istanbul Kültür University*, 3, 49-49.

- Lee, M. (2015). Financial analysis of national university hospitals in Korea. *Osong Public Health and Research Perspectives*, 6(5), 310-317. <https://doi.org/10.1016/j.phrp.2015.10.007>
- Mazman İtik, Ü. (2021). Mali tabloların dikey yüzdelere yöntemi ile analizi: Bist turizm sektöründe bir uygulama. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1034-1050.
- MLPCARE Yatırımcı İlişkiler, (2021). Liv Hospital Vadistanbul açılışına ilişkin açıklama. MLPCARE.
- Ohannessian, R., Duong, T. A., & Odone, A. (2020). Global telemedicine implementation and integration within health systems to fight the COVID-19 Pandemic: A call to action. *JMIR Public Health and Surveillance*, 6(2), e18810. <https://doi.org/10.2196/18810>
- Oral, İ. O., & Eroğlu Sevinç, D. (2020). Covid-19 eksenli sağlık krizinin ekonomi üzerindeki etkileri üzerine bir inceleme görünümü. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 1(1), 58-70.
- Öndeş, T., & Özkan, T. (2021). Bütünleşik CRITIC-EDAS yaklaşımıyla Covid-19 Pandemisinin bilişim sektörü üzerindeki finansal performans etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), Art. 2. <https://doi.org/10.36362/gumus.878926>
- Özer, Ö. (2012). Mali tablolar analizi: Bir hastane örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 3(6).
- Özgülbaş, N., Duman, R., & Hatipoğlu, B. (2008). Özel hastane sektörünün finansal değerlendirmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 40, 120-131.
- Özolgun, H. (2017). Karşılaştırmalı mali tablolar analizi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 2(1), 55-62.
- Özyürek, H., & Erdo, E. (2011). Finansal kurumlarda mali analiz ve bir uygulama. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(2), 229-238.
- Peiris, D., Sharma, M., Praveen, D., Bitton, A., Bresick, G., Coffman, M., Dodd, R., El-Jardali, F., Fadlallah, R., Flinkenflögel, M., Goodyear-Smith, F., Hirschhorn, L., Munar, W., Palagyi, A., Saif-Ur-Rahman, K., & Mash, R. (2021). Strengthening primary health care in the Covid-19 era: A review of best practices to inform health system responses in low- and middle-income countries. *WHO South-East Asia Journal of Public Health*, 10(3), 6. <https://doi.org/10.4103/2224-3151.309867>
- Polat, M. (2018). Mali tablolar analizi. Karşılaştırmalı mali tablolar analizi (2018. 145-166). *Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi*.
- Rocha, Á., & Guarda, T. (Ed.). (2018). Proceedings of the international conference on information technology & systems (ICITS 2018) (C. 721). *Springer International Publishing*. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-73450-7>
- Sarıyıldız, A. Yunus, Paşaoğlu, M. T., & Yılmaz, M. E. (2021). Türkiye, Çin, ABD, Fransa sağlık sistemleri ve Covid-19 politikaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(2), 314-327. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.818483>
- Silva, S. J. R. da, & Pena, L. (2021). Collapse of the public health system and the emergence of new variants during the second wave of the COVID-19 pandemic in Brazil. *One Health*, 13, 100287. <https://doi.org/10.1016/j.onehlt.2021.100287>
- Şen, G., & Bütün, E. (2021). Covid-19 salgınının havacılık sektörüne etkisi: Gig ekonomisi alternatifi. *Journal of Aviation Research*, 3(1), 106-127.
- Şenol, A., & Sancak, S. (2022). Covid-19 pandemisinin sektörel ölçekte mali analizi: Getir girişim sermayesi örneği. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 163-182.
- Şenol, Z. (2020). COVID-19 krizi ve finansal piyasalar. *Para ve Finans*, 75-124.
- Uzun, E., Türk, Z., & Uzun, E. (2003). İşletme başarısında finansal planlama ve yeniliklerin rolü. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 63-73.
- Wang, Y. (2013). Financial analysis of Cathay Pacific Company. *Department of Finance*.

Yang, L., Liu, S., Liu, J., Zhang, Z., Wan, X., Huang, B., Chen, Y., & Zhang, Y. (2020). Covid-19: Immunopathogenesis and immunotherapeutics. *Signal Transduction and Targeted Therapy*, 5(1), Art. 1. <https://doi.org/10.1038/s41392-020-00243-2>

Yılmaz, F. N., & Ekşi, I. H. (2018). Financial management application in health institutions: Case of Gaziantep. *Gazi Journal of Economics and Business*, 4(1), 1-9. <https://doi.org/10.30855/gjeb.2018.4.1.001>